

november 2013

SamenKerk 9

Uitgave van het Bisdom Haarlem - Amsterdam

**Casa Migrante:
Samen dienen**

pagina 6

**Vernieuwing
en Traditie**

pagina 12

Hoop

In dit nummer

Van de redactie	3
Wonderlijke gebeurtenissen bij O.L.V. ter Nood	4
Casa Migrante: samen dienen	6
Ooit zal het vrede zijn...	8
Komt de Bavo ooit af?	10
Vernieuwing en traditie	12
Van Onderop	14
Catechese	16
'n Beetje Crypto	18
De vierde vrouw	19
Allerheiligen - Allerzielen	20
Vermeldenswaard	22
Afscheid Mgr. De Groot	24
Jongerenpagina's	26
Kroniek en agenda	28
Onbekende geschiedenis	29
Personalia	30
Belicht	32

Colofon

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 9 jaargang nr. 38

Verantwoordelijke redactie:
Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur

Redactieadres:
Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59
Giro 43509
E-mail: pvermeer@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Medewerkers:
Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)
Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)
Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)
Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)
Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)

Evert Veldman (Wereldwijd)
Mirjam Spruit - Borst (Catechese)
Berry Klaassens
Marius van der Knaap (Jongerenpagina's)

Abonnementsprijs:
€ 30,00 per jaar; buitenland: € 36,00 per jaar
Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:
Borgerpark Media
Postbus 8027
6060 AA Posterholt
Telefoon: (0475) 711 362
E-mail: info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving/technische realisatie:
Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Hoop

November staat in het teken van de overledenen en van de heiligen: op 1 en 2 november vieren we Allerzielen en Allerheiligen. Deze dagen laten ons even stilstaan bij de cyclus van ons leven schrijft Eric Fennis in dit nummer van Samen Kerk. We voelen ons extra verbonden met familie en vrienden die ons voorgingen, maar ook met 'lichtende voorbeelden' oftewel: heiligen. Heilig betekent: je echt verbonden weten met God. Het is een verbondenheid die de dood overwint en zicht geeft op het eeuwig leven.

Op 'Allerzielen' was onze bisschop als legerbisschop hoofdcelebrant bij het Nationaal Requiem. Dat wordt jaarlijks opgedragen om alle overleden militairen te gedenken. In zijn homilie ging de bisschop in op 'big brother': "Staten, maar ook organisaties, goedwillend en kwaadwillend, dringen door tot in de intiemste privésfeer van miljoenen mensen." De nieuwe technologie is gevaarlijk en vormt een bedreiging voor de waardigheid van de mens vindt de bisschop. Hij vraagt met name de jongeren op te staan en moed te tonen om te strijden "tegen de sluipende ondermijning van de samenleving door misbruik van een prachtige, maar ook levensgevaarlijke technologie."

De bisschop besluit zijn homilie hoopvol: "Als de tijd vervuld is, zal Jezus opnieuw komen. "Hij zal alle tranen van de ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn" – zo hoorden we – "geen rouw, geen geweent, geen smart zal er zijn, want al het oude is dan voorbij".

Wij vragen tenslotte uw gebed voor onze collega's Stefan en Lisette van Aken (afdeling Huwelijk & Gezin) en hun kinderen. Stefan is ernstig ziek en vraagt ons en uw steun via gebed.

Redactie Samen Kerk

4

6

10

20

24

26

Bij de voorplaat:

Kleine kapel, O.L.V. ter Nood,
Heiloo.

Foto: SK

Wonderlijke gebeurtenissen bij Onze Lieve Vrouw ter Nood

Heeft het water uit de Runxput een heilzame, geneeskrachtige werking? Rector Beemster deelt enkele opmerkelijke voorvallen met de lezers van Samen Kerk. Ze kwamen hem de afgelopen twee jaar ter ore.

“Ik mag deze voorvallen in de eigenlijke zin van het woord geen wonder noemen, omdat de gebeurtenissen niet door de Kerk zijn onderzocht. Ze zijn dus nooit officieel als wonder erkend. De typering ‘wonderlijk’ wil ik er evenwel aan toekennen.

Onlangs sprak ik een vrouw, Paula, heet ze. Ze komt regelmatig op de bedevaartplaats. Ze vertelde me dat ze als kind een broertje kreeg, dat kort na de geboorte vol met eczeem zat. Hij was helemaal opgezwollen en gilde het uit van de jeuk en de pijn. Wat de dokter ook probeerde met zalfjes en poedertjes: niets hielp. Integendeel, het werd alleen maar erger! Ten einde raad heeft de sterk gelovige moeder het kindje toen in lapjes gewikkeld die gedrenkt waren in het water uit de Runxput. In het bijzijn van de dokter nam de moeder de doekjes weg. ‘En’, zo vertelde Paula mij nog altijd onder indruk: ‘het eczeem was helemaal verdwenen!’ ‘Hierop zei de dokter: ‘U kunt uw vertrouwen maar beter in Maria stellen dan in mij.

dhr. en mw. Rutte thuis in Haarlem

Genezen van blindheid?

Een andere opmerkelijke gebeurtenis betrof een diepgelovige man aan wie de dokter 35 jaar geleden voorspelde dat hij blind zou worden. Hij ziet nog steeds! Ieder jaar komt hij met de West-Friese Bedevaart naar O.L.V. ter Nood. Hij wrijft dan water uit de Runxput in zijn ogen. ‘Dankzij dit water heb ik het zicht in mijn ogen behouden,’ vertelde hij mij.

Genezen van maagklachten.

En wat te denken van hetgeen de heer Rutte overkwam? Hij en zijn vrouw waren woensdag 4 september jl. meegekomen met de jaarlijkse bedevaart van de LTO. Zij hadden vroeger een melkhandel in Haarlem en ze vertelden me die dag kort over een wonderlijke voorval. Later ben ik bij ze op huisbezoek geweest en hebben ze me het verhaal uitgebreid verteld.

“Elk jaar hadden we een bedevaart naar Heiloo, speciaal voor de melkhandelaren van St. Jozef uit Haarlem. Dat vonden we altijd prachtig. Het was meer een dankdag voor het voorbije jaar. In de kleine kapel, die dan helemaal vol was, begonnen we met een plechtige Hoogmis. Daarna dronken we koffie, hadden we een lunch en wat vrije tijd. Om twee uur begon altijd de kruisweg met een preek, en daarna was er aanbidding met uitstelling van het Allerheiligst Sacrament. We zagen dan ook onze collega’s weer eens en wisten ons geenszins concurrenten, maar vrienden met en van elkaar. Zo kwamen we ook bij ’t Putje. Mijn man had in die tijd, nu 50 jaar geleden, al jaren last van erge maagklachten. Een collega melkhandelaar uit Haarlem zei: “Nico, je moet het water eens met je handen drinken”. “Nee, niet uit het bekertje!”, dat mijn vrouw mij aanreikte”. “Het moet uit je handen!” “Dat heeft hij toen een paar keer gedaan. Nadien, het was een wonder, heeft

hij nooit meer last van zijn maag gehad. Nog steeds als we naar het Putje gaan, is voor hem een dankdag aan Maria”.

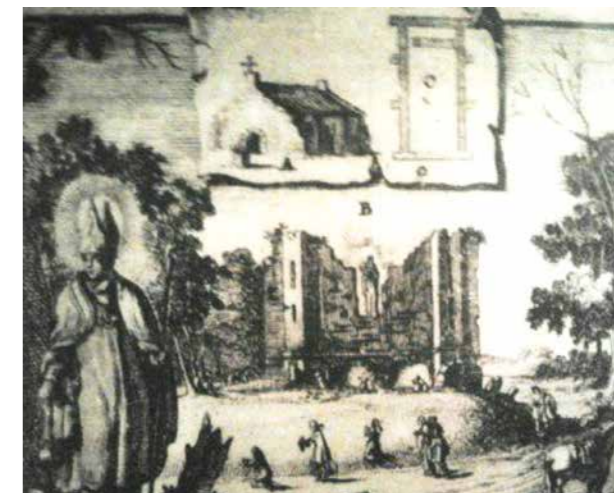
Feestelijke herdenking

Op de overkapping bij ‘Het Putje’ van O.L.V. ter Nood staat geschreven: “Als ge mij gaat eren, zal de wind gaan keren”. Om het Mirakel met de Runxput te gedenken, organiseren we op zondag 8 december een feestdag. Hiervoor is iedereen uitgenodigd. Deelnemers aan de pontificale Hoogmis krijgen ook een leuke herinnering aan het Mirakel mee naar huis. <

Rector N. Beemster

Zondag 8 december 2013: 300 jaar Runxputmirakel

Het was zondagavond 8 december 1713 dat uit de met puin gedempte Runxput op miraculeuze wijze water opwelde. Het puin in de put was afkomstig van de eerste Genadekapel die eind veertiende eeuw werd gebouwd. Deze eerste kapel werd in 1573 verwoest tijdens het ontzet van Alkmaar. In 1637 werden, op last van de protestante overheid, de laatste muurresten weggebroken en met het puin van de ruïne werd de Runxput ‘voorgoed’ afgesloten. De bedevaartplaats raakte overwoekerd met bomen en onkruid en de devotie tot Onze Lieve Vrouw ter Nood raakte meer en meer in vergetelheid. Tot de bewuste zondagavond in december 1713. Er heerste veepest in Noord-Holland en katholieke boeren, die de devotie nog kenden, kwamen samen op het Hoogfeest van Maria Onbevlekt Ontvangen, samen op de kapelplaats van weleer. Zij wilden de voorspraak van de Moeder Gods invoeren. Vanonder het puin stroomde plots veel water en het vee dat van het water dronk, bleven behouden. Door dit miraculeuze voorval, beschreven ook in kranten uit die tijd, kreeg de devotie een krachtige impuls. In de 19^e eeuw werd de bedevaartplaats opnieuw ingericht.

Pentekening van de ruïne in de 17^e eeuw

Programma zondag 8 december

- 10.30: Pontificale Hoogmis met drie bisschoppen: Mgr. Punt, Mgr. Hendriks en Mgr. van Burgsteden
- Opluistering door het koor van O.L.V. ter Nood ‘Ubi Caritas’
- 12.15 - 14.00: Pauze
- mogelijkheid de historische expositie van O.L.V. ter Nood te bezichtigen
- 14.00: Mariaconcert door ‘De Zangertjes van Volendam’
- 15.00: Marialof ter ere van haar Onbevleete Ontvangenis
- Met medewerking van ‘De Zangertjes van Volendam’

De komende maanden worden ook diverse retraites georganiseerd. Het volledige programma vindt u op de website: www.olvternood.nl

In een tijd van krimp, van kerksluitingen en parochiefusies zijn er gelukkig ook hoopvolle berichten. Eén van die plekken waar de Kerk groeit en bloeit is Casa Migrante. Een Huis, verbonden met de Spaanstalige parochie in Amsterdam. Hier worden mensen opgevangen en geholpen en worden allerlei activiteiten ontwikkeld. Eén van die activiteiten is de tweejarige caritas cursus Sirviendo Junt@s. Afgelopen september hebben zeventien mensen hun diploma ontvangen en zijn aan de slag gegaan als vrijwilliger. Het hart van dit huis is Toos Beentjes, pastoraal werkster van de Spaanstalige parochie.

Casa Migrante: Samen dienen

Casa Migrante was bedoeld als huis voor de Spaanse gastarbeiders. In Nederland was er veel werk in de jaren '60 en er waren te weinig arbeiders. Spaanse mannen werden geronseld om onder andere in de Hoogovens te komen werken. Pater Theo Beuningen ontfermde zich over hen. Toen de pastorie van de Magdalenakerk in de Spaarndammerstraat in Amsterdam vrijkwam werd dat een plek om hen op te vangen en wegwijs te maken in de Nederlandse samenleving. De wereld veranderde en ook de gasten van Casa Migrante. Na de gastarbeiders kwamen vluchtelingen uit Chili, Argentinië en andere Zuid-Amerikaanse dictaturen. Vervolgens mensen uit de Dominicaanse Republiek op zoek naar een beter bestaan. Tegenwoordig zijn het vooral jonge mensen, weer uit Spanje, of mensen met een Spaans paspoort op zoek naar werk, die zich melden in Casa Migrante.

Een levend huis

Gevierd wordt er in de Nicolaaskerk, tegenwoordig een Basiliek. Het is de kerk met de grote koepel, tegenover het Centraal Station in Amsterdam. Gewerkt wordt er in Casa Migrante. Er worden veel activiteiten georganiseerd. Het is op de eerste plaats een plek waar mensen worden opgevangen met een kop koffie en een gesprek. Als er verder hulp nodig is dan wordt er verwezen naar instanties die kunnen helpen. En wanneer hulp niet meer mogelijk is, wordt er geluisterd met compassie. Er is een toneelgroep, er worden taallessen verzorgd en er worden trainingen gegeven gericht onder andere op het verkrijgen van werk. Tussen de middag wordt er samen gegeten. Zo'n zestig mensen zijn als vrijwilliger actief. Zeventien van hen hebben begin september een cursus van twee jaar afgesloten. De cursus heette Sirviendo Junt@s.

Sirviendo Junt@s

Samen Dienen, betekent dat. In het Spaans klinkt het toch wat beter. Twee jaar lang kwamen de cursisten bijeen. Een keer in de twee weken. De ene keer een hele dag op de zaterdag, de andere keer op een vrijdagavond. Voor een deel werd de cursus gegeven door docenten. Voor een deel hebben de cursisten zelf de cursus ingevuld. De eerste stap was een stap van Verdieping. Naast persoonlijke vragen over de motivatie werd er vooral gewerkt aan inzicht in de eigen positie als migrant in de Nederlandse samenleving. En er was ruimte voor de groei in geloof. Er werd kennis verzameld over de Nederlandse zorg. Een zelfgemaakte Sociale Kaart kan zo als voorbeeld dienen voor menig Caritas Instelling. En er werd concreet getraind. In actief luisteren bijvoorbeeld. Of in het oefenen van het herkennen van

de vraag. Wat wil die ander nu echt? Ook het wegwijs raken in het ingewikkelde Nederlandse zorgsysteem vroeg oefening. Wie kan mij helpen en waarmee? Op zeven september kregen de zeventien deelnemers hun diploma. Bij dat diploma zat een brief van hulpbisschop Mgr. Jan Hendriks. Hij schreef: "De wereld heeft behoefte aan mensen die troosten in plaats van haat zaaien, beschermen in plaats van vernietigen. Die de keuze maken om hun leven in het licht van barmhartigheid en gerechtigheid te stellen. Jullie inzet in de afgelopen jaren, door het volgen van deze cursus om mensen te kunnen helpen, is daarom een teken van hoop". Alle zeventien cursisten zijn nu als vrijwilliger actief. <

Ernst Meyknecht
Diocesane Caritas

Het hart van het Huis

Er zijn veel mensen betrokken bij Casa Migrante. Maar het hart van het Huis is Toos Beentjes, pastoraal werkster van de Spaanstalige parochie. Zij is een geboren en getogen Noord-Hollandse, afkomstig uit Castricum. Zij is, zoals zij zelf zegt, een religieuze vrouw, verbonden aan de missionarissen van Mill Hill. Van 1978 tot 1989 heeft zij gewerkt in de sloppenwijken van Chili. Gezondheidsproblemen dwongen haar terug naar Nederland. Na een studie Theologie aan de KTUA werd zij als pastoraal werkster aangeesteld bij de Spaanstalige parochie in Amsterdam. Vandaar werd zij coördinator van Casa Migrante. Toos Beentjes is vierenzestig jaar.

Op 'Allerzielen' was Mgr. J. Punt als legerbisschop hoofdcelebrant bij het Nationaal Requiem dat jaarlijks wordt opgedragen om alle overleden militairen te gedenken vanaf de Tweede Wereldoorlog tot nu toe. We publiceren een samenvatting van zijn homilie.

Ooit zal het vrede zijn...

Het is 'Allerzielen' als ik dit schrijf. We vieren het als een feest, omdat we vast geloven dat het leven niet zinloos is, dat het niet eindigt in een zwart gat. Nee, het eindigt in méér leven, nieuw leven, ander leven, vergeestelijkt en onvergankelijk leven en geluk. Die belofte geldt voor ieder die voor God en de ander heeft geleefd, maar ook voor ieder die dat niet gedaan heeft, maar zich voor z'n dood oprecht met God en de medemens heeft verzoend. Ook hij deelt in de Verlossing die Jezus voor ons bewerkt heeft. Gods liefde en barmhartigheid kent geen grenzen, maar wil gevraagd zijn. Daarvoor zijn we hier.

We eren vandaag al degenen die ons zijn voorgedaan. Al degenen die gevallen zijn in de strijd voor vrede en gerechtigheid. Al degenen die gegaan zijn om hun vaderland te dienen, hier of in den vreemde, lang geleden of nog maar kort. Al degenen die bij ons hoorden, die ons dierbaar zijn en die we missen. Misschien was hun missie een succes, misschien ook niet. Voor God is dat niet relevant. Hij kijkt niet naar het succes van een mensenleven, naar de prestaties, zeges, eer... Nee, Hij kijkt alleen naar de goede intentie, naar de moed, trouw, vriendschap, dienstbaarheid, geloof en gebed. Dat blijft door de dood heen.

Big Brother is watching you...

Steeds opnieuw wordt de vrede en de waardigheid van de mens bedreigd, van buitenaf en soms ook van binnenuit. In deze dagen zijn we opgeschrikt door het NSA spionage schandaal. Zeker iedereen die de verdediging van ons volk ter harte gaat, zou nu alert moeten zijn. Sommigen proberen het te bagatelliseren. De directeur van de NSA herhaalt steeds hetzelfde refrein: 'Ze doen het allemaal'. Dat maakt me niet meteen geruster. Het is een miskennis van wat er gaande is. Spionage is er altijd geweest, maar door nieuwe technieken wordt een fundamentele morele grens overschreden. Alles wat kan, wordt ook gedaan. Daarover kunnen we ons geen illusies permitteren. Staten, maar ook organisaties, goedwillend en kwaadwillend, dringen door tot in de intiemste privésfeer van miljoenen mensen. Niemand wordt gespaard. Elk telefoongesprek, elke sms, iedere website die je bezoekt en iedere betaling die je doet, wordt geregistreerd. Overal waar je gaat, wordt je gevolgd, door camera's, door je navigatie of handy. Een Duits experiment liet zien dat men met een speciaal programma zelfs via een handy in 'stand by' stand al je gesprekken kan volgen. Zo'n totale controle is menonwaardig.

Zegen en vloek tegelijk

Al te gemakkelijk wordt alles gerechtvaardigd door de strijd tegen terrorisme. Dat zal ten dele waar zijn, maar voor een groot deel ook niet. Merkel, Hollande en Rutte zijn niet afgeluis-

De waardigheid van de mens wordt steeds opnieuw bedreigd: staten en organisaties dringen door in de privésfeer van miljoenen mensen.

en onrecht, tegen armoede en onderdrukking, maar ook tegen de sluipende ondermijning van de samenleving door misbruik van een prachtige, maar ook levensgevaarlijke technologie. Gevraagd is besef van de ernst, politieke wil en internationale controle om afglijden in een 'Big Brother' samenleving te voorkomen.

We zijn niet alleen

Maar wat mensen ook kunnen doen en moeten doen, een zekere scepsis kan ik niet verbergen. De technische mogelijkheden om kwaad te doen zijn zo groot geworden, dat er wel een spirituele en morele 'quantum sprong' nodig is om dit nog te beheersen. Onwillekeurig moest ik denken aan de profetie van die eenvoudige huismoe-der uit de sloppenwijken van Rome, zo'n 100 jaar geleden, de zalige Anna Maria Taigi. Ik heb er al eerder naar verwezen. In gebed zag ze de toekomst en zei: "De mensheid zal niet meer in staat zijn orde te scheppen in de zelf veroorzaakte chaos. Maar de hand van de Heer zal orde scheppen...". Ze voorzag een climax aan drama-tische gebeurtenissen, natuurlijk en geestelijk, waarin mensheid en kerk gezuiverd zullen worden, en de wereld vernieuwd. Ik denk dat die tijd niet ver meer is.

Het is tijd om ook ons eigen leven op orde te brengen. We zijn niet totaal overgelaten aan onszelf, al lijkt dat vaak zo. God kent zijn tijd. Moge dat ons hoop en kracht geven om te doen wat wij als mensen kunnen en moeten doen voor vrede en gerechtigheid. En ooit zal het eeuwig vrede zijn. Als de tijd vervuld is, zal Jezus opnieuw komen. Daarover gingen de lezingen vandaag. "Hij zal alle tranen van de ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn" – zo hoorden we – "geen rouw, geen gewezen, geen smart zal er zijn, want al het oude is dan voorbij". Hij zal het oordeel spreken. Uit alles wat mensen van alle tijden hebben gedaan, gebeden, geleden en gestreden, omwille van goedheid, waarheid en gerechtigheid, zal Hij bouwstenen maken van "een nieuwe hemel en een nieuwe aarde". De eerste christenen verlangden naar dat moment. Bidden wij zoals zij: "Maranatha... Kom, Heer Jezus, kom spoedig". <

Jozef Marianus Punt

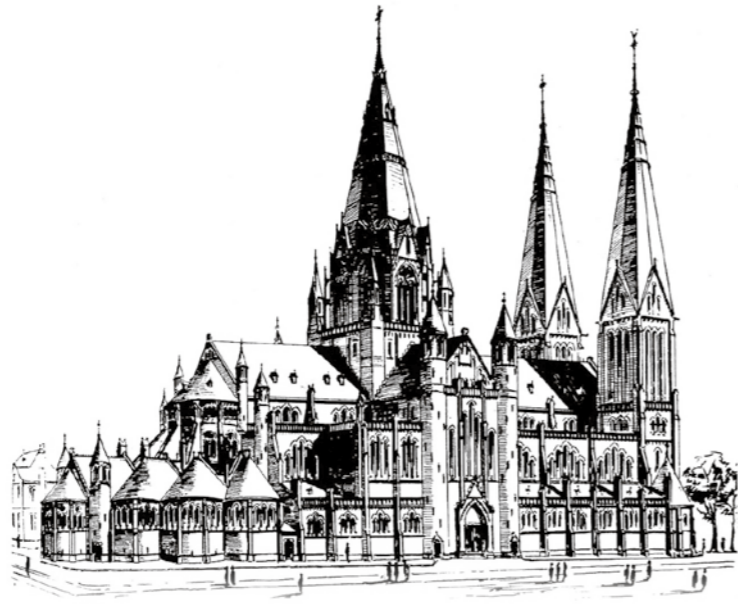
Bisschop van Haarlem-Amsterdam

terd vanwege terrorismebestrijding. Daar gaat het om politieke invloed en economische spionage. En als al democratische regeringen zo gemakkelijk alle morele grenzen terzijde schuiven, wat zullen dan niet dictatoriale regimens en criminele organisaties doen of ooit gaan doen? Het is zoals bij iedere technische ontwikkeling: het kan ten goede gebruikt worden, maar ook ten kwade. Het is zegen en vloek tegelijk. En dan denk ik niet alleen aan af luisteren. Anonieme bedreigingen, laster, pesten via internet...Recent werden we geschokt door enkele zelfmoordgevallen. Het web is ook onbarmhartig. Het hoort bij het leven van een mens om fouten te maken, daaruit te leren en opnieuw te beginnen. Het web houdt alles vast wat er ooit op is gezet, door iemand zelf of door anderen, waar of onwaar, en belemmert mensen dingen achter zich te laten en bevrijd verder te gaan. Dat hoort niet bij het leven en bij het menszijn. En totale controle al helemaal niet. Deze nieuwe digitale technologie is niet minder gevaarlijk dan nucleaire of chemische kennis. Als het de mens niet lukt het te beheersen, zal het hem vernietigen. Misschien niet meteen zijn lichaam, maar wel z'n vrijheid en z'n waardigheid en dat is niet minder ernstig. Voor die vrijheid en de waardigheid hebben tallozen hun leven gegeven. Velen van hen eren wij vandaag. Opnieuw is moed nodig van vooral jonge mensen. Om te strijden tegen terrorisme, tegen dictators

De buitenkant van de koepel.

— Het grote plan.

Komt de Bavo ooit af?

Ontdekkingen bij de restauratie van de kathedraal III

Op zaterdag 27 en zondag 28 juli 1930 werd plechtig gevierd dat onze Bavokathedraal klaar was. De aanleiding was het gereed komen van de twee westtorens. Nu was de klus geklaard. Was die viering wel terecht? Mijn vader vond de torens lelijk: onaf. In zekere zin had hij gelijk: op een van de ontwerptekeningen staan er grote spitsen op: 40 meter hoog... minstens. Men heeft daar toch van afgezien. Terecht? Er zijn meer dingen in en buiten de kerk die je onaf kunt noemen.

Glorie

Binnen in de koepel - er liggen beneden spiegels zodat je je nek niet verrekt bij het kijken - zijn nog allemaal kale stukken. Om te beginnen in de hoed van de koepel. Daar waren mozaïeken gepland van de aanbidding van het Lam (Openbaringen 14) in het hemelse Jeruzalem. De omwalling van dat nieuwe Jeruzalem op de bovenste galerij kwam er wel: in goudkleurige keramiek zien we die. De twaalf poorten staan dag en nacht open, iedereen is welkom. Daaronder een prachtig bewerkte sierrand met Arabische motieven. Iets meer naar beneden is het een rommeltje. Uit de muur komen twaalf consoles tevoorschijn, elk met een baldakijntje erboven. Daar hadden de twaalf apostelen moeten staan. Waar de koepel overgaat in het rechthoekige midden van de kerk, zijn de pendentieven (de driehoeksvlakken tussen de rechthoek van de middentoren en de ronde trommel van de koepel) onbeschilderd. Daar hadden de vier evangelisten zichtbaar moeten zijn. Elders in koor en schip zijn bovenin nog grijze (hier en daar rood geschilderde) tekststroken met niets erin. Het hele Te Deum had daar gepast, maar alleen het plechtige Sanctus-gedeelte kwam er. Daarin wordt gesproken over de 'gloria majestatis tuae': de glorie van Uw grote majesteit. De oorspronkelijke tekening van Cuypers volgend is die tekst in 2002 in de koepelring aangebracht. Grote paniek bij de deskundigen: hadden we dat wel mogen doen? We schreven eerder over de actualiteit van de maatschappijkritische boodschap van Jesaja 6 waaraan de tekst ontleend is. Daarin wordt het koningschap van God geproclameerd, dat dwars tegen alle aardse regimes in wil gaan. Toch wel een waardevolle boodschap voor onze tijd, bleek na deze 'voltooiing'. Maar de onvoltooiden zaken blijven intrigeren.

Aan de buitenkant zijn er nog veel opvallender onvoltooidheden. Aan de buitenkant van de koepel zijn weer consoles en baldakijnen te zien met daar tussenin langwerpige steenklompen. Een beeldhouwer die tijd over heeft, zou meteen aan de gang kunnen om de bedoelde beelden vorm te geven. En dan zijn er ook nog de vormeloze steenklompen op de lichtbogen waaruit misschien ooit nog een mooi beest tevoorschijn had moeten komen. Wat een onaffe boel en wat vreemd dat men in juli 1930 de voltooiing van de kathedraal vierde: hij is helemaal niet af. Tijdens een van de laatste

Detail buitenrand koepel.

bouwvergaderingen opperde een kunsthistorica dat er wellicht opzet in het spel was. Er horen stukken onvoltooid te zijn. Dat deze kerk niet af is, is eigenlijk niet zo erg. Dat er objecten buiten en binnen onaf zijn gelaten, wil ons een gevoel van betrekkelijkheid bijbrengen en een verwijzing naar de eeuwigheid suggereren. Een kathedraal hoort helemaal niet voltooid te zijn.

De bouwplannen

In de Bijbel vind je een verhaal dat onze gedachten kan ordenen. In Babel wilden ze een toren bouwen, hoger dan alle bouwwerken op aarde, opdat men zich een grote naam kon maken boven alle andere naties en steden. Het verhaal gaat dat als iemand van de steiger viel en stierf, niemand op- of omkeek, maar o wee als er een hamer of een beitel viel. Dan jammerde iedereen: 'Wie zal die gaan halen.' De dingen gingen daar boven de mensen. Jezus vertelde ook eens een verhaal (Lucas 14,28-29) over een torenbouw die spaak liep. Er was geen goed plan gemaakt. Hij beveelt ons daarom aan om goede bouwplannen te maken opdat ons bouwproject voltooid kan worden. Is dat kritiek op onze Bavo? Dan ook op de onvoltooiden middentorens van de kathedraal van Chartres en de hoogkoortorso van Beauvais, de Notre Dame van Parijs (de torens zijn zielige stompen), de Dom van Siena (die alleen uit het transept

Een onvoltooid beeldhouwwerk.

Binnenkant koepel; onder ruimte voor beelden, boven de voltooide muren van Jeruzalem.

bestaat), de Sagrada Família in Barcelona die nooit af lijkt te komen en zeg maar bijna iedere grote kerk. Over wat voor een bouwproject spreekt Jezus in het Lucasevangelie? Neen, hij heeft het niet over een wolkenkrabber of een kathedraal, maar over het grote geestelijke bouwwerk van zijn kerk als een tempel van liefde onder de mensen.

Een nieuwe stad

En weer terug naar onze Bavo. Ik keek nog even in de spiegels beneden en zie boven mijn hoofd de stadsmuren van het Nieuwe Jeruzalem. En ik ga associëren. Alle torens van onze Bavo, ja alle torens - plat of niet plat van boven - zijn bedoeld als omwalling van Gods nieuwe stad onder de mensen. We lezen daarover in het boek van de Apocalyps. In het 21e hoofdstuk droomt Johannes, die gevangen zat in een donkere grot op Patmos, dat het nieuwe Jeruzalem van God uit de hemel neerdaalt. De stad had (vs. 11) de heerlijkheid van God en haar uitstraling was als die van kostbare edelstenen. De stad was van zuiver goud en werd verlicht door de heerlijkheid Gods. Het meest raadselachtig is het zinnetje (in Ap.21,22) 'maar een tempel zag ik er niet, want God zelf is alles in allen.' Daarin wordt uiteindelijk verwezen naar een tijd waarin alle kerkgebouwen overbodig zijn. Dat is geen droevig vooruitzicht; alle bouwers van de kathedralen van alle eeuwen hadden dat grote ideaal voor ogen: we verwijzen naar een andere wereld, een geestelijke wereld waarin Gods liefde regeert.

Onvoltooid is goed

Niemand heeft ooit de euvelen moed gehad Schuberts 'Onvoltooid' (zijn achtste symfonie) na het vredige adagio nog van een menuet en een finale te voorzien. Moeten we nou nog gaan collecteren voor die hoge spitsen op onze kerk? Neen, ik denk niet dat Jezus dat wil. Ook de onvoltooiden kathedralen hebben een eigen schoonheid doordat ze, zo onaf als ze zijn, verwijzen naar een werkelijkheid die alle gewone dingen te boven gaat: die van het Koninkrijk Gods dat zo spoedig mogelijk onder ons gestalte dient te krijgen. Dat kan - als wij meewerken - eerder zijn dan wij denken. Johannes heeft vertrouwen in onze Heer die zegt (Ap.21,20): 'Ja ik kom spoedig'. En Johannes, die lijdt onder de onvoltooidheid van Gods Koninkrijk, roept dan uit: 'Amen, Heer Jezus, kom!' Ondertussen zal iedere generatie opnieuw als prioriteit moeten hebben samen Gods nieuwe wereld te helpen komen en te bouwen aan vrede en recht. Vrede en recht voor allen! <

Hein Jan van Ogtrop, herfst 2013

1) De genoemde kunsthistorica is dr. Bernadette C.M. van Hellenberg Hubar. De foto's 2, 3 en 5 zijn ontleend aan haar rapport, vervaardigd in opdracht van de Stichting Kathedrale Basiliek. Zie verder >> www.vanhellenberghubar.nu

Vernieuwing en Traditie

De betekenis van de sociale leer van de Kerk in een seculiere samenleving.

Met een congres over de betekenis van de sociale leer van de Kerk, viert het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk op 26 oktober 2013 zijn eerste lustrum. Voorzitter Gerard van Wissen legt uit waarmee het Centrum zich bezighoudt.

Het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk (CSLK) is in 2008 opgericht door Mgr. Punt. Het centrum kreeg als taakopdracht "het bestuderen, verdiepen en verbreden van de sociale leer van de Rooms-Katholieke Kerk, zoals die met name tot uiting komt in de documenten van de verschillende pausen, om daarmee een bijdrage te leveren aan de opbouw van een meer rechtvaardige samenleving in Nederland en daarbuiten." In de vijf jaar daarna zijn de eerste stappen gezet naar de verwezenlijking van dit doel. Zo zijn er verschillende studiemiddagen georganiseerd, cursussen gegeven en spreekbeurten gehouden, in binnenland, maar ook in het buitenland. Ook heeft een vijftal publicaties het licht gezien.

Zomerschool

In 2011 en 2012 is een succesvolle zomerschool georganiseerd voor studenten in het hoger onderwijs. Hiervoor konden wij beschikken over 'De Stal', een prachtige locatie aan De Kaag van pastoor Kees van Lent. Helaas

kon dit jaar de zomerschool niet doorgaan wegens te gering aantal aanmeldingen. Volgend jaar gaan we het opnieuw proberen, want de verspreiding van de sociale leer onder de jongeren is essentieel voor de toekomst.

Heel trots zijn wij ook op onze nieuwe website, die onlangs is gestart (www.cslk.nl). Ook zijn wij op Facebook. Zo proberen wij op eigentijdse wijze belangstelling te wekken voor de sociale leer van de Kerk en voor het werk van het centrum.

Voor het lustrumcongres is gekozen voor de titel: *Vernieuwing en Traditie. De betekenis van de sociale leer van de Kerk in een seculiere samenleving.* De sociale leer dient zich steeds weer te vernieuwen. Dit blijkt duidelijk uit de sociale encyclieken. Elke sociale encycliek houdt zich uitdrukkelijk bezig met de problematiek van dat moment. De encycliek *Centesimus Annus* (100 jaar na de eerste sociale encycliek *Rerum Novarum* uit 1891)

van paus Joannes Paulus II houdt zich bezig met de situatie na de val van het communisme, terwijl de sociale encycliek van paus Benedictus XVI *Caritate et veritate* uit 2005 de economische crisis tot uitgangspunt heeft.

Tweerichtingsverkeer

Vanuit de structuurbeginselen van de sociale leer en de daarmee verbonden waarden, wil de sociale leer de steeds veranderende samenleving gelovig begeleiden. Het is echter een tweerichtingsverkeer. Zonder een samenleving die kritisch is naar de sociale leer toe, raakt de sociale leer in zichzelf besloten. Juist dit gesprek tussen Kerk en wereld behoedt elk van beide voor een geestelijk isolement.

Er is echter niet alleen sprake van vernieuwing, maar ook van traditie. De sociale leer, zoals deze zich geleidelijk aan heeft ontwikkeld sedert *Rerum Novarum*, kent een viertal structuurbeginselen of basisprincipes die worden vastgehouden en steeds weer worden "afgeklopt" op hun invulling en consequenties voor elke nieuwe situatie. Het gaat dan om 1. het *personaliteitsbeginsel* dat de menselijke waardigheid betreft. 2. het *solidariteitsbeginsel* dat zowel de naastenliefde omvat als gemeenschapsvorming. De mens is immers een sociaal en solidair wezen. Alleen samen met anderen kan een mens zich ontplooiën. Daartoe vormt hij steeds weer gemeenschappen, die samen

de samenleving vormen. 3. het *subsidiariteitsbeginsel* is een uniek katholiek beginsel. Het houdt in dat ieder mens in beginsel verantwoordelijk is voor zichzelf en de zijnen. Daarom dienen de taken en de verantwoordelijkheden die daarbij behoren, op een zo laag mogelijk niveau in de samenleving worden gelegd. Dit is de ene kant. De andere kant is dat, wanneer iemand deze verantwoordelijkheid niet, niet meer of nog niet aan kan, hij moet worden bijgestaan (*subsidium*), liefst van zo nabij mogelijk. Maar dit moet niet langer gebeuren dan nodig is, want anders kweekt men een ongezonde afhankelijkheid. 4. *Bonum commune* of algemeen welzijn. Wij zijn met elkaar, individuen en instituties, waaronder bedrijven voor het geheel verantwoordelijk. De zorg voor het algemeen welzijn rust op ons allen. Belasting betalen is niet voldoende om aan deze morele plicht te voldoen. Juist de minachting van dit beginsel is (mede) oorzaak van de bankencrisis.

Zo is er bij de sociale leer steeds weer sprake van vernieuwing en traditie. In elk situatie dienen deze beginselen te worden uitgewerkt voor dat moment. Zij blijken bevruchtend te kunnen werken op het ethisch denken over onze menselijke werkelijkheid. Zo is de eis van de menselijke waardigheid een maatstaf voor én een breekijzer in allerlei situaties: hoe is ons sociaal-economisch stelsel georga-

niseerd? Wie valt er buiten de boot? Hoe menselijk is onze zorg? Hoe gaan wij om met onze asielzoekers etc.?

Ethisch handelen

Op het lustrumcongres op 26 oktober hebben tal van gerenommeerde sprekers vanuit verschillende hoek hun licht laten schijnen op deze sociale leer en hebben zij de betekenis hiervan toegelicht die deze heeft in onze seculiere samenleving. Onze seculiere en gesecculariseerde samenleving hongert naar morele maatstaven. Zonder moraal gaat het niet. Zoals paus Benedictus in zijn sociale encycliek *Caritas in veritate* benadrukt, is iedere overwogen menselijke handeling óók een ethische handeling. Dat geldt voor iedere individuele handeling, maar ook voor bijvoorbeeld investeringsbeslissingen van bedrijven. Wat normeert deze ethische handelingen? De Kerk brengt hier haar sociale leer in met zijn beproefde en steeds weer nieuwe beginselen, om samen met alle mensen van goede wil te bouwen aan een samenleving die meer Gods bedoelingen weerspiegelt.

Wij hopen als bestuur van het CSLK dat dit lustrumcongres een inspirerend begin zal blijken te vormen van het tweede lustrum! <

Gerard van Wissen
Voorzitter van het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk

In deze tijd van het jaar viert de Kerk Allerzielen. Dan staat ze stil bij alle mensen die ons in leven en dood zijn voorgedaan. Het verdriet om de lege plaats die een geliefde achterlaat, de stilte die ontstaat. In de natuur zet de herfst door en de bomen worden kaal. De dagen korter en kouder.

Traditiegetrouw wordt het kerkelijk jaar afgesloten met het feest van Christus Koning om vervolgens aan een nieuw kerkelijk jaar te beginnen. Dat begint met een tijd van blijde verwachting op de komst van Jezus Christus. De Advent, vier weken lang bereiden wij ons voor op het kerstfeest.

door Eleonora Hoekstra-Ros

De actie Schoenendoos is, volgens het parochieblad **Rond de Limmer Toren** in volle gang bij de **H. Corneliusparochie te Limmen**. Opnieuw hopen zij veel kinderen in Afrika, Azië en/of Oost-Europa te verrassen met een versierde en gevulde schoenendoos. Vorige maand werd in de gezinsviering verteld dat je de doos met leuke en praktische cadeautjes kunt vullen. Altijd welkom is: klein speelgoed, een knuffelpop, pet, autootje, puzzel, springtouw, schoolspullen, een zeepje in een washandje. Wat niet mag zijn: koek, chocolade en snoep. Bij het inleveren wordt € 5,- voor verzending gevraagd. De werkgroep hoopt op een grote deelname en de kinderen in andere werelddelen één keer vreugde te geven door een onverwacht geschenk.

De Goedheiligman van de parochie **Sint Petrus'Banden te Diemen** wil graag een bezoekje brengen bij families met jonge gelovigen. Hij is in de sinterklaasperiode weer beschikbaar. De opbrengsten worden in het Restauratiefonds gestort. Gelijktijdig wordt in het **Diemer D.O.M. Journaal** bekendgemaakt dat de Kerstmarkt op zaterdag 14 december van 10.00 - 15.00 uur wordt gehouden in de pastorie. De volgende dag wordt er een kerstconcert in de parochiekerk gegeven.

In het **Parochie contact Wieringen** van de R.-K. Kerk neemt de pastor in zijn voorwoord enige tweets over van paus Franciscus. *Er is geen kruis, groot of klein, in ons leven dat de Heer niet met ons deelt.* Een andere tweet: *Het christelijk leven bestaat niet alleen uit gebed, maar heeft wel voortdurende toewijding en moed nodig die voortkomt uit gebed.* Meer dagelijkse tweets van de paus kunt u vinden op [@Pontifex](#).

Op de website van de **R.-K. parochie Zeewolde** staat dat er invulling gegeven wordt aan seniorenpastoraat op een manier die aansluit bij de behoeften die in de parochie leven. Een kleine werkgroep is gevormd en zij willen activiteiten ontwikkelen in het ouderenpastoraat die niet alleen liturgie beleven en vieren, maar vooral ook samen activiteiten ontwikkelen. Ideeën zijn welkom bij [>> mkerkhovenpostma@solcon.nl](mailto:mkerkhovenpostma@solcon.nl)

De timmerclub Overveen heeft nog plaats voor jongens en meisjes in de leeftijd van 8 tot 12 jaar. Er is reeds gestart en de eerste opdracht bestond uit een leuke opdracht figuurzagen. Dat kost veel inspanning -gebroken zaagjes- omdat het voor veel kinderen nieuw is. De kosten zijn € 35,- per seizoen. De clubavond wordt op dinsdag van 19.00 - 20.30 uur gehouden aan de Korte Zijlweg 9a, Overveen. Zo staat te lezen in het parochieblad **Rondom de Toren van de parochie Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen te Overveen**.

Het PUC maakt in haar parochieblad bekend dat er weer enige nieuwe aanwinsten zijn binnengekomen voor het parochie-archief. Deze keer zijn het gedachtenisprentjes van overleden paters en pastores die **de parochie Onze Lieve Vrouwe Geboorte te Uitgeest** bediend hebben. Voor de archivaris vormen de prentjes een waardevolle aanvulling op de collectie in het kerkarchief. Er wordt dan ook gevraagd als u in het bezit bent van interessant materiaal over het verleden van de parochie, dit te schenken aan het parochie-archief.

In **Uithoorn** is het **KerkCafé Uithoorn** in februari 2013 van start gegaan. Het biedt een podium om te debatteren over vragen op het snijvlak van religie en samenleving. Het kan daarbij gaan om vragen over gezondheid, politiek, economie, milieu, sport, kunst en overige maatschappelijke thema's. Boeiende debatten werden reeds gevoerd in een gezellige omgeving met bekende inleiders. De bezoekers waren enthousiast, zodat besloten is in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014 een lijsttrekkersdebat te organiseren. Dit staat in het **parochieblad Het Lopend Vuurtje van de parochie St. Jans Geboorte te De Kwakel**.

Voor de bouw van een nieuwe kerk in Almere is men gestart met de website **KERKPLAZA**, een virtueel plein voor katholiek Almere, met het doel om elkaars talenten in te zetten voor de nieuwe kerk. Daarom wordt gevraagd van alle parochianen om hun talent in te zetten om op die manier geld bijeen te brengen voor de nieuwe kerk, want er zijn vast wel parochianen die gebruik willen maken van dit talent. Als voorbeeld staat in het **parochiemagaZIN van Almere Stad en Almere Buiten in de Kerkmare**, een kamer behangen voor 25 euro. Iemand ziet die aanbieding, koopt de dienst en stort 25 euro op de rekening van de nieuwe kerk. Daarnaast is het mogelijk een vraag te stellen op **KERKPLAZA**, bijvoorbeeld: 'Ik heb hulp nodig bij het snoeien van een struik'. Samen wordt een bedrag afgesproken. Dit gaat naar de rekening van de nieuwe kerk. Op **KERKPLAZA** kunnen ook duurzame producten aangeboden worden voor een tweede leven. Het bedrag kan op de rekening van de nieuwe kerk gestort worden. Medio november is de site te bezoeken.

Een parochiaan van de **parochie O.L.V. Geboorte te Halfweg** schrijft in een oproep dat hij weet wat hij mist: het geluid van grind harken. Hij denkt terug aan zijn jeugd dat zijn vader het grind op zaterdagmiddag harkte rondom het erf. Dan wist je dat het zondag werd. Het klonk mooi als de overbuurman ook zijn hark pakte. Een steentjes- stereo ontstond. De parochiaan vindt dat het grind rondom het kerkplein nodig aangeharkt moet worden en hij stelt voor om met een groepje mede-parochianen de handen uit de mouwen te steken en het klusje te klaren.

Samen film kijken. Ja gezellig!. In het **bezienscenerium De Stal op de Kaag** draaide vorige maand een kinderfilm. Deze was geschikt voor alle leeftijden en leuk om samen met familie te bekijken. Het is een goed initiatief om als een grootouder met een kleinkind naar een film te gaan die in een parochiecentrum samen gezien wordt. Het is een andere manier om het jonge kind bij de kerk te betrekken en over de kerk te spreken. In **Info, het parochiemagaZIN van de H. Joannes de Doper parochie te Hoofddorp** staat verder te lezen dat er op startzondag -volgens traditie- in de boomgaard enthousiast appels door jonge kinderen werd geplukt. Zij lieten zich door de oogst verrassen en op hun beurt verrasten hun ouders de pastores met een heerlijke appeltaart. In onderstaand kadertje staan enige uitdrukkingen waarin de appel een rol speelt.

- De appel valt niet ver van de boom/stam.
- Een rotte appel in de mand maakt het gave fruit te schand.
- Door de zure appel heen bijten.
- Iets voor een appel en een ei verkopen.
- Er komt een schip met zure appels aan.
- Wie appels vaart, die appels eet.
- Schone appels zijn ook wel zuur.
- Een appeltje voor de dorst.
- Een appeltje met iemand te schillen hebben.

Aanmoediging om de Catechismus te lezen en te bestuderen

Bijeenkomsten rondom de Catechismus in Vogelenzang en in Rome

20 jaar Catechismus van de katholieke Kerk

Het weekend van 28 en 29 september stond wereldwijd in het teken van de catechese. Met name werd gevierd dat de Catechismus van de katholieke Kerk 20 jaar bestaat. In Rome waren enkele dagen 2000 catechisten aanwezig op een bijeenkomst die de Raad voor de Nieuwe Evangelisatie in het kader van het Jaar van het Geloof had georganiseerd. In ons eigen bisdom kwamen op zaterdag 28 september jl. op de Tiltenberg in Vogelenzang ongeveer 70 mensen samen op een Impulsdag over de Catechismus van de katholieke Kerk.

Hierna konden de deelnemers twee rondes workshops volgen om meer concreet met de Catechismus aan de slag te gaan. Een deelnemster vertelde: "Ik ben door deze dag aangemoedigd om de Catechismus te gaan lezen en bestuderen".

Catechist zijn

Tegelijkertijd sprak paus Franciscus in Rome op twee momenten de mensen toe, die actief zijn in de catechese en de geloofsoverdracht. De paus benadrukte dat catechese geen baan is, maar dat het erom gaat om

"catechist te zijn. [...] Een persoon brengt anderen bij Jezus door zijn woorden, leven en getuigenis. Een catechist *zijn* vraagt om liefde, een nog sterkere liefde voor Christus en voor zijn mensen". In de homilie van de Eucharistieviering op zondag gaf de paus nog een mooie omschrijving van een catechist, namelijk: "Het zijn mensen, die de herinnering van God levend houden; ze houden deze levend in zichzelf en zijn in staat om het bij anderen op te wekken". Ook vroeg hij de catechisten om "uit te gaan, de deuren te openen en moedig genoeg te zijn om nieuwe paden voor de verkondiging van het evangelie na te gaan".

Lezen in groepsverband

De meest vruchtbare wijze om de Catechismus (of het Compendium of de YouCat) te lezen, is in groepsverband, indien mogelijk met de begeleiding van een pastor of kernvrijwilliger. Een parochie waar dit in het kader van het Jaar van het Geloof gebeurt, is de

Dionysius parochie te Heerhugowaard. We vragen Jannie Ligthart, begeleidster van de groep:

Kun je iets vertellen over hoe dit tot nu toe gaat?

Wat zijn de ervaringen van mensen met het lezen van de Catechismus?

Vanaf oktober 2012 komen om de twee weken acht à tien parochianen, van 10.00 tot 11.00 uur op de pastorie bij elkaar. Uit de Catechismus lezen we de Geloofsbelijdenis. Eén van de groepsleden leest de tekst voor. We denken erover na, en praten er over. We gaan niet snel door de tekst heen, we herhalen liever iets, om het goed tot ons door te laten dringen. De gesprekken zijn open en respectvol.

Wat merk je zelf dat dit voor jouw (geloofs) leven betekent?

Ieder van ons is er steeds weer verwonderd over dat, door het samen lezen en herlezen, de tekst voor ons eigen

(geloofs)leven steeds waardevoller wordt. En het is heel verrijkend, de rijkdom van te mogen geloven, en in dit geloof te groeien met elkaar, te delen.

Wat is er volgens jou voor nodig om een dergelijk initiatief in de parochie te starten?

Bij ons is het zo gegaan. Een andere mevrouw en ik hebben met elkaar gesproken en een datum gepland. In het parochieblad, en na de vieringen is er mededeling over gedaan, en we hebben parochianen persoonlijk benaderd. Het benaderen van parochianen heeft het beste resultaat. Hen even over de drempel heen praten.

Op De Tiltenberg (Vogelenzang) wordt jaarlijks een cursus gegeven onder de titel *Verdieping katholiek geloof*, waar de catechismus het uitgangspunt is (zeven zaterdagochtenden). Er is nog gelegenheid om zich voor het lopende seizoen op te geven. Voor meer informatie: >> dwienen@tiltenberg.org <

Impulsdag over de Catechismus

Na een Eucharistieviering waarin Mgr. Punt vooring, opende drs. Hugo Vanheeswijck uit Vlaanderen de dag met een prikkelende lezing. De Catechismus wijst ons de betekenis van ons leven, en die leiden wij - als christenen - af van Christus. De Catechismus geeft ons de waarheid van het geloof mee. Maar Vanheeswijck benadrukte het belang om de Catechismus altijd met Christus samen te lezen binnen de gemeenschap van de Kerk. Zonder deze - wat hij noemde - "redenen van het hart" blijft de Catechismus een dor boek.

Wat is de Catechismus?

De **Catechismus van de katholieke Kerk** geeft een uiteenzetting van het katholieke geloof. Het boek is in 1992 onder het pontificaat van paus Johannes Paulus II gepubliceerd. Een commissie van twaalf kardinalen en bisschoppen, onder voorzitterschap van kardinaal Ratzinger (nu emeritus-paus Benedictus XVI), heeft de uitgave van de Catechismus voorbereid. Het boek telt ongeveer 800 bladzijden, is vertaald in meer dan 50 talen en de eerste tien jaar zijn er meer dan acht miljoen exemplaren van verkocht.

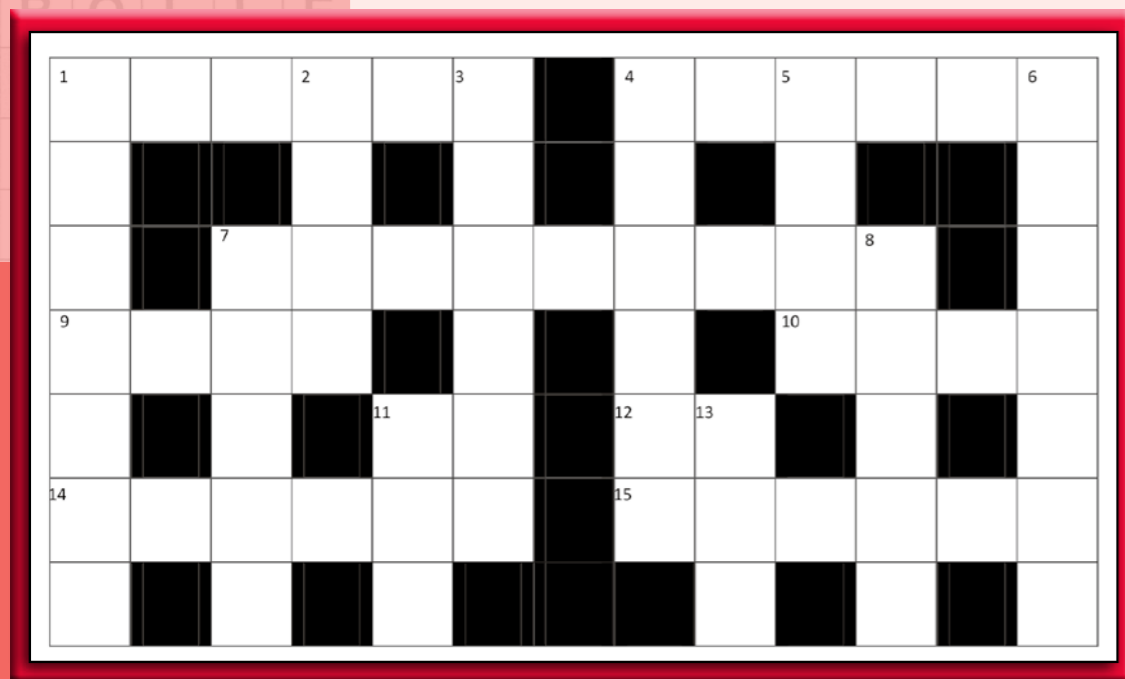
Bekende 'afgeleide' catechismussen van deze grote Catechismus zijn het **Compendium van de Catechismus van de katholieke Kerk** en de **YouCat** (jongerencatechismus). Deze beide boeken zijn (wat) gemakkelijker te lezen dan de grote Catechismus. Het Compendium telt 200 bladzijden en is gebaseerd op een vraag- en antwoordmodel. De jongerencatechismus is dat ook en vooral gericht om jongeren aan te spreken. Dat uit zich onder andere ook in de mooie vormgeving. Dat neemt echter niet weg dat ook een oudere doelgroep veel baat kan hebben bij deze YouCat.

Voor aankondiging! Impulsdag Geloofsopbouw op 18 januari 2014

Het thema is: Het geloof doorgeven aan een volgende generatie met als leidende vraag: Wat kunnen we als kerk betekenen voor jongeren en (jonge) gezinnen? Twee praktijkervaringen zullen aan bod komen met daarna de gelegenheid hierover met elkaar door te praten. Dus noteert u alvast in uw agenda: zaterdag 18 januari 2014, van 9.30 uur tot 14 uur, in het Julianaklooster te Heiloo. Voor meer informatie: >> www.jongbisdomhaarlem.nl en het volgende nummer van Samen Kerk.

'n beetje crypto

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

Horizontaal

- De reclame van die omroep klinkt van alle kanten
- Laat de mensen voor die kandelaar bidden
- De vis van de geestelijke maakt het herderlijk
- Zit die in de boot om je broek op te houden?
- Een slee in de mast, ja dat is vreemd
- Persoonlijk verkleinwoord
- Grappenmaker in de grond
- Lichamelijk klinkt het niet helemaal gezond
- Oude Griekse voetbalclub?

Verticaal

- Er is ook een heilig exemplaar van dit schoolmateriaal
- 's Morgens kun je door die mast heen kijken
- Voorzetsel staat op de tocht in die woning
- De evangelist met Duits geld in Amerika
- Achter de slee is vervelend
- Die apostel is een jongen waar het om draait
- Eindeloos hard drukken, dat doe je met alle geweld
- Een noot in de kunst, daar kun je op lopen
- Dit meisje vliegt door de lucht
- Daarvoor iets anders

De winnaars van het cryptogram oktober 2013 zijn:

J. Kaandorp, Schoorl; Fam. Kamp, Zuid-Scharwoude; P. van Wees, Purmerend.

De vierde vrouw

Toen paus Johannes XXIII werd gevraagd wie de grootste theoloog was van de twintigste eeuw, antwoordde hij niet met een naam van een katholiek. Tot schrik van menigeen verwees hij naar de protestantse theoloog Karl Barth. Diens veeldelige *Kirchliche Dogmatik* is ook qua omvang gigantisch: drie keer zoveel als Calvijn ooit schreef. De inzet was om niet van menselijk gevoel uit te gaan en zo tot een besef van God te komen, maar van Gods woord dat loodrecht op onze werkelijkheid staat. Deze moedige en tegendraadse benadering was vooral in de jaren '30 profetisch, omdat juist toen het Volksgevoel steeds meer als bron van sacrale waarden werd voorgesteld. De Duitse christenen zagen in Hitler een welhaast goddelijke redder van het vaderland. Karl Barth had daar maar één woord voor over: Nein!

Puzzels

Nu is er een roman verschenen over deze theoloog: *De vierde vrouw*. (Uitgeverij Mozaiek, Zoetermeer 2013). Kan dat: een roman over een theoloog? Ik moet zeggen dat het de schrijver Frans Willem Verbaas zonder meer is gelukt. Niet precies een historische reconstructie: Karl Barth is in deze roman maar liefst 120 jaar oud, (niet toevallig de leeftijd van Mozes!). In de roman komt ook een feit voor dat ik gaandeweg steeds meer als een onoplosbaar raadsel ben gaan beschouwen. Kenners van Barth wisten het al: Charlotte von Kirschbaum, een veel jongere vrouw, heeft de theoloog vanaf het eerste begin bijgestaan. Sommigen beweren zelfs dat grote delen van het werk op haar rekening geschreven moeten worden. Maar er komt nog heel wat bij: zij heeft haar intrek genomen bij de familie Barth en heeft tientallen jaren in één en hetzelfde huis gewoond. Of er sprake was van een lichamelijk intieme relatie is niet bekend (de roman suggereert hier denk ik méér dan historisch vaststaat). Zeker is wel dat de echtgenote van Karl Barth zeer heeft geleden onder de situatie, door Barth een *Notgemeinschaft* genoemd. De puzzels blijven echter ook theologisch enorm: waarom konden niet zowel haar als zijn naam op de kaft van die boeken verschijnen? Er is slechts één verwijzing in de *Kirchliche Dogmatik* naar haar levenslange arbeid, maar toch vatte zij Latijnse werken samen, verzorgde voetnoten, maakte uittreksels en was ervan overtuigd, terecht waarschijnlijk, dat hier een theologische aardverschuiving

gaande was. Barth zelf deelde dat besef; hij sprak ironisch, maar toch gemeend over hun studievertrekken als 'het Vaticaan'.

Wat moeten we hiervan denken? We weten dat meer grote theologen hun inspiratie aan een vrouw te danken hebben: Urs von Balthasar en Rahner zijn in katholieke kring de bekendste. Maar hier werd zelfs de privésituatie totaal ondergeschikt gemaakt (en feitelijk van binnen uit kapot gemaakt) aan deze samenwerking. De feministische theologe Mary Gray meent dat hier sprake is van een klassiek verzwijgen van de vrouwelijke bijdrage aan de theologie. Maar is het niet juist Charlotte zelf die dat zo heeft gewild? De uitvoerige passage over de eigenheid van de vrouw als hulp van de man doet vermoeden dat heel die tekst uit de koker van Charlotte is gekomen. Hier polemiseert zij ook met Gertrud von le Fort, die overigens een goede kennis van haar was. Dat voor Charlotte de vrouw ook zelfstandig geheel tot vervulling kan komen, doet eigenlijk nogal katholiek-celibatair aan. Maar wat te denken van Barth zelf, die zijn echtgenote als moeder van de kinderen waardeerde, maar de intellectuele uitwisseling alleen met Charlotte kon beleven.

Aan het einde van haar te korte leven treedt een geestelijke verwarring en een droevige aftakeling in: volgens sommigen mede het gevolg van haar uitputtende intellectuele arbeid. Barths theologische productie stopt tegelijkertijd. Zij ligt begraven in het graf van de familie Barth, dat dan wel weer met instemming van de echtgenote van Barth. Het siert de theoloog dat hij haar tijdens die moeilijke laatste jaren trouw is blijven bezoeken, al was haar geheugen omneveld en herkende zij hem vaak niet.

Voorwaar materiaal genoeg voor een roman, die trouwens nog veel meer zaken aanstipt. Ikzelf raakte niet uitgedacht over deze geschiedenis: studies speciaal aan Charlotte gewijd maakten het raadsel alleen maar groter. Feminisme of onderdanigheid van het ergste soort? Of moet je het houden bij de theologie en deze persoonlijke zaken laten rusten? Toch kan ik deze theologie niet meer onbevangen lezen. <

Marcel Poorthuis
Faculteit Katholieke Theologie

Oplossing oktober 2013

Allerheiligen – Allerzielen

Gevoelsmatig zijn we de wintertijd al een beetje binnengegaan. Het wordt eerder donker, de natuur verliest z'n aankleding en een paar stevige stormen horen bij de tijd van het jaar. De herfst en winter nemen we waar als een neergang in de natuur en ze wijzen ons op de levenscyclus van ons mensen. En het zijn vooral die twee dagen in november – Allerheiligen en Allerzielen – die ons daar even bij stil laten staan. Meer nog dan op andere dagen komt de pijn om het verlies van een dierbare boven, meer nog dan op andere dagen proberen we ons in te spannen om vooral dankbaar te gedenken. Dat betekent dat we er toch ook een beetje feest van willen maken, misschien wel door onze tranen heen. Maar we vieren als gelovigen dan ook niet zozeer het verlies, als wel die dierbare herinnering.

Elk mens staat op een knooppunt van relaties. Ik ben er dankzij mijn ouders, mijn familie, vrienden. Er zijn een heleboel mensen waarvoor ik iets kan betekenen en mensen die voor mij iets betekenen. Zij zijn de grond waarop ik sta en zonder hen zou ik in een soort onbetekend niets weg vallen. Zij leven als het ware in mij en ik in hen. Niets van wat ik doe of gedaan heb, kan ooit nog gewist worden uit de geschiedenis van mensen. Daarom alleen al kan niemand met recht en reden zeggen dat er geen leven zou zijn na de dood.

Verbondenheid

Deze onverwoestbare, en nooit meer wegvallende verbondenheid met mensen die fysiek niet meer naast ons staan, die vieren we met Allerheiligen en Allerzielen. Met de een voelen we ons – en zijn we ook misschien – wat meer verbonden dan met de ander. En als het om mensen gaat die niet uit onze naaste familie- of vriendenkring komen, dan zijn het vooral enkele idolen, lichtende voorbeelden, waarmee we ons verbonden weten. In onze gelovige gemeenschap noemen we hen “heiligen”. Er zijn er velen

in Gods kerk. Sommigen van hen hebben bijzondere dingen gedaan, maar volmaakt waren ze geen van allen. Anders zouden ze niet van deze wereld zijn. En heiligen zijn van deze wereld. Ze hebben er gewoond, gewerkt, getuigd, gefaald en liefgehad. Ze hebben geprobeerd Gods goedheid een kans te geven en Zijn licht te laten stralen. Met vallen en opstaan, maar toch.

Heiligen

De zaligsprekingen uit het evangelie van Allerheiligen gaan over hen. Gewone mensen dus, die niet vol zijn van zichzelf, maar die in Jezus de beeltenis zagen van de arme, de treurende, de zachtmoedige en daardoor veel van zichzelf herkenden. En Jezus prijst deze mensen zalig, die zonder pretenties verlangen naar een hoger doel. Mensen die hun eigen leegte voelen en die God zoeken. En daarom heeft ook de wereld van vandaag haar heiligen: mensen die zonder ophef weten wie hun naaste is. Het kunnen gewone vaders en moeders zijn, die hun plicht doen, wat het ook kost. Het kunnen jongeren zijn die niet ontgoocheld aan de kant staan, maar de goedheid van deze wereld willen uitdragen. En deze wereld heeft haar heiligen in vechters voor vrijheid en recht, mensen voor wie niets te veel is, zelfs al moeten ze hun idealen betalen met hun leven.

Met hen en met al die heiligen die ons zijn voorgegaan, voelen we ons verbonden. Misschien wel het meest juist omdat ze niet volmaakt waren, maar de vergeving en de kracht van God benut hebben om telkens weer opnieuw te beginnen. Natuurlijk proberen we de mooiste herinneringen op te halen en vast te houden, maar al herinneren we ons niets, verbonden blijven we toch. Zij zijn en blijven een deel van ons persoonlijk bestaan. En die verbondenheid komt samen rond de goede God, die ons al kende voor we geboren waren en die ons het eerst heeft liefgehad. Die uiteindelijk ook degene is die

onze tranen zal afwissen. Allerheiligen roept ons op om die band met Hem warm te houden, te bevestigen en dankbaar te zijn voor al die nieuwe kansen in ons leven. Echte heiligen hebben de vergevende liefde van God ervaren. Hebben hun leven op dat van de Schrift willen leggen, dus ook dat wat er niet goed aan was, en JA gezegd op de roepstem van God. Van heiligen worden geen heldendaden verwacht of een voorbeeldig leven, maar een getuigenis van Gods goedheid en trouw door alles heen en er zelf naar leven. En deze opdracht geeft Jezus ons mee als Hij ons de zaligsprekingen voorhoudt. Jezus weet welke talenten tot levensvernieuwing in ieder van ons sluimeren en Hij roept ons op om dat te ontdekken. Weg met lauwheid, verslagenheid, zelfgenoegzaamheid of gezapigheid. Dit is de bekering die we steeds weer nodig hebben: namelijk de moed jezelf te zien zoals je bent, met je lichte en met je schaduwkanten, vertrouwend op de onuitputtelijke reservekrachten van de geest, die ons telkens weer op weg zet, elke dag opnieuw, met Gods geboden als richtsnoer.

Eeuwige liefde

Heilig zijn betekent immers: je echt verbonden weten met God. Die ons uit eeuwige liefde heeft geschapen en ons door eeuwige liefde laat dragen. Een verbondenheid die over alle tijden heen gaat. Die vooral de dood niet het laatste woord geeft, maar juist zicht geeft op dat eeuwige leven; met God en met al onze dierbaren samen.

Het mag ons troosten om juist, nu de bladeren vallen, de dagen donker worden en wij een kaarsje branden bij de foto's van onze dierbaren, de kracht te ervaren van dit feest en de steun van 'heiligen' om ons heen. Want laten wij vooral die heiligen voor elkaar zijn. Allerheiligen en Allerzielen; vieren en gedenken, zij zijn de verbinding tussen tijd en eeuwigheid. Zalig zijn wij om daar deel van uit te mogen maken. <

Diaken Eric Fennis

OBRECHTKERK 2013

MUZIEK EN ZIN

ZONDAG 29 SEPTEMBER

MARTIJN SANDERS

ZONDAG 27 OKTOBER

EDDY REEFHUIS

ZONDAG 1 DECEMBER

FRANS VERVOOREN

AANVANG 16 UUR WWW.OBRECHTKERK.NL
TOEGANG VRIJWILLIGE BIJDRAGE BORREL NA AFLOOP
OBRECHTKERK JACOB OBRECHTSTRAAT 28 1017 KW AMSTERDAM

2

< 1. Lezing over Johannes van het Kruis

Zondag 1 december vertelt karmeliet Pater Frans Vervooren in de Obrechtkerk in Amsterdam over zijn proefschrift *De stille hoop van het verlangen*. Hij schreef het naar aanleiding van een tekst van Johannes van het Kruis, de Spaanse mysticus uit de 16^e eeuw. Zijn teksten worden omlijst door Spaanse muziek uit de 16^e-18^e eeuw, met zang door Corine van der Beek, begeleid door een klein ensemble van strijkers, harp en continuo. Aanvang: 16 uur, afsluiting met borrel om 17.00 uur. De toegang is vrij, er is een collecte na afloop. Obrechtkerk, Jacob Obrechtstraat 28, Amsterdam, >> www.obrechtkerk.nl/muziekenzin

< 2. De geschiedenis van het Uitgeester Kerkkoor Laus Deo

Binnenkort verschijnt een ruim driehonderd pagina's dik boek waarin de geschiedenis van het Uitgeester kerkkoor Laus Deo wordt beschreven. De auteurs, Klaas Mors, zoon van een voormalig koördirecteur en Ton Brakenhoff, de huidige secretaris van het koor, beschikken over een nagenoeg compleet archief van het koor beginnende met een notulenboek uit 1898. Maar ook andere bronnen, zoals de boeken van wijlen pastoor Van der Loos, de archieven van het Bisdom en de Parochie, alsmede de archieven van verschillende Uitgeester families, leverden heel wat gegevens op. Het boek (ISBN 97890 8548 1669) kost in de voorverkoop € 20,- (afhaalprijs bij de auteurs). Toezending per post kost € 3,- extra. Te bestellen door overmaking van het verschuldigd bedrag op rek 36.34.231.300 t.n.v. A. Brakenhoff, onder vermelding van naam en adres. Vanaf 15 november ligt het boek voor € 21,95 ook in de plaatselijke boekhandel of kan het besteld worden via >> www.gigaboek.nl

< 3. Nederlandse bisschoppen gaan op Ad Limina bezoek

De Nederlandse bisschoppen zijn van 2 tot en met 7 december in Rome voor hun Ad Limina bezoek. Ze gaan onder meer gezamenlijk en ieder afzonderlijk op audiëntie bij paus Franciscus. Tevens bezoeken zij de Congregaties en de Pauselijke Raden. De bisschoppen kijken er naar uit Paus Franciscus te ontmoeten. Dit staat op het pro-

gramma voor de vierde dag van het bezoek, op donderdag 5 december aanstaande. Voor sommigen van hen is dit de eerste keer dat ze de Heilige Vader persoonlijk kunnen spreken, anderen hebben hem al eerder ontmoet. Kardinaal Eijk: *"Ik heb paus Franciscus al enkele malen ontmoet, ook al voordat hij paus werd. Het is voor mij een heel bijzondere gebeurtenis dat ik nu nader met hem kan spreken over de ontwikkelingen in het aartsbisdom en onze kerkprovincie. Ik leef hier echt naar toe."* Ieder van de bisschoppen presenteert een rapport over de situatie in het eigen bisdom, dat vertrouwelijk blijft. Gezamenlijk stellen de bisschoppen een rapport samen over de situatie in Nederland als geheel, dat bij het begin van het bezoek, op maandag 2 december openbaar wordt gemaakt. Op zondag 1 december is er vanuit Rome een Eucharistieviering in de Kerk der Friezen, in tegenwoordigheid van de aanwezige Nederlandse bisschoppen, met kardinaal Eijk als hoofdelebrant. De viering wordt om 10.30 uur rechtstreeks uitgezonden door omroep RKK en is zo voor de Nederlandse gelovigen mee te beleven. Omroep RKK is gedurende de hele week van het bezoek vertegenwoordigd in Rome en zal daar in radio- en televisie-uitzendingen waar mogelijk verslag doen. (SRKK) >

> 4. Pastoor Berga voor een jaar naar Ethiopië

Op 15 september nam pastoor Petros Berga afscheid van zijn parochianen in Edam. Na 15 jaar in ons bisdom te hebben gewerkt als pastoor in Edam, is hij nu voor een jaar naar Ethiopië vertrokken om daar de kerk te ondersteunen. De Kerk in Ethiopië vormt een minderheid en speelt een belangrijke rol in de samenleving. Ze heeft veel uitdagingen. De Kerk moet van binnen sterk zijn om haar missie en opdracht in de samenleving goed te kunnen vervullen. Er zijn ook vele externe uitdagingen, onder andere heropleving van de islamisering onder invloed van Saoedi Arabië en Pakistan. Hierbij zijn oecumenische en interreligieuze dialogen van groot belang. Om met de interne en externe uitdagingen goed te kunnen omgaan, is er een grote synode of enkele conferenties gepland in 2013 en de eerste helft van 2014. Pastoor Berga gaat deze synode en

enkele conferenties, samen met lokale krachten, priesters, religieuzen en leken, coördineren. >

> 5. Nieuw Klein Missaal voor de Nederlandse Kerkprovincie

Er komt een nieuwe vertaling van het Romeins Missaal voor de Nederlandse Kerkprovincie. Bij het vertaalproject zijn alle Nederlandse bisschoppen rechtstreeks betrokken. Een eerste resultaat van deze samenwerking is het uitbrengen van een Klein Missaal in het voorjaar van 2014. Dit liturgisch boek bevat naast de nieuwe vertaling van de orde van dienst voor de mis ook de nieuwe vertaling van de eerste vier eucharistische gebeden en van de consecratiewoorden. Het boek bevat ook een herziene versie van de eucharistische gebeden voor verzoening en voor bijzondere omstandigheden. Daarnaast bevat het Klein Missaal een dertigtal misformulieren en een aantal priefaties. Het volledige Romeins Missaal in Nederlandse vertaling zal naar verwachting voorjaar 2015 verschijnen. Vanwege de geringe omvang en het handige formaat is het "Klein Missaal" als beknopte uitgave van het Romeins Missaal bijzonder geschikt voor vieringen op reis en bij bedevaarten. Voor het "Klein missaal voor de Nederlandse Kerkprovincie" geldt tot 1 december 2013 een intekenprijs van € 29,90; daarna kost het € 39,90. Het kan worden besteld bij: Administratie NRL, p/a Bisdom Breda, Veemarktstraat 48, 4811 ZH Breda of Postbus 90189, 4800 RN Breda. E-mail: >> bestel@rkk.nl (bron: rkkerk.nl) >

> 6. Fons Ziekman benoemd tot Ridder in de Orde van Sint Sylvester

Op zondag 29 september heeft de heer Fons Ziekman het ambt van Magister Cantus (letterlijk: zangleraar, de directeur der kathedrale koren) overgedragen aan mevrouw Sanne Nieuwenhuijsen, die dus Magistra Cantus is geworden. Fons Ziekman heeft in de afgelopen jaren veel betekend voor het huidige bloeiende muziekinstituut van de kathedraal. Vanwege zijn grote verdiensten voor de Kerk en het muziekinstituut, is de heer Ziekman benoemd tot Ridder in de Orde van Sint Sylvester. Mgr. Punt heeft hem deze onderscheiding uitgereikt bij gelegenheid van de ambtsoverdracht in een Pontificale Eucharistieviering. >

> 7. Winterfair Zusters Karmelietessen Vogelenzang.

Ieder jaar houden de **Zusters Karmelietessen van het Goddelijk Hart van Jezus** in Vogelenzang een wintermarkt om de goede doelen die de Zusters wereldwijd steunen een financiële ondersteuning te geven. De Zusters hebben wereldwijd verschillende bejaardentehuizen, kindertehuizen en een kinderziekenhuis. Veel van deze projecten zijn gesitueerd in landen waar de zorg voor ouderen, kinderen en de zwakkeren uit de samenleving niet vanzelfsprekend is. De zusters doen veel goed werk, maar er is wel geld nodig om dit goede werk te kunnen continueren. Ook dit jaar zal er op **24 november** een winterfair gehouden worden. U treft er onder meer een gezellige kerstmarkt, antiek en curiosa, mooie religieuze artikelen een second hand shop, en zelfgemaakte kerststukken. Ook kunt u er diverse soorten huisgemaakt gebak en glühwein kopen. Dus wilt u alvast op zoek naar kerstcadeaus of wilt u gewoon een gezellige middag uit? Kom dan op **24 november** naar Casa Carmeli aan de Beksiaan 9 te Vogelenzang. De winterfair begint om 11.00 uur en duurt tot 17.00 uur. <

> 8. Nieuwe publicatie over de St. Bavo Kathedraal

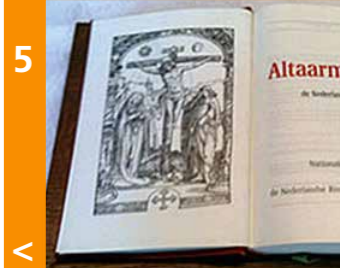
Het nieuwe boek over de kathedraal is een professionele vertaling van de master-thesis van Dr. L. Bolondi die zij wijdde aan onze kathedraal. Er wordt ingegaan op de inrichting van liturgische ruimtes en de rol van de architectuur daarin. Daarnaast wordt ruim aandacht besteed aan de geometrie, de symboliek en liturgische elementen van de kathedrale basiliek. Het boek sluit af met een flink hoofdstuk over de bevindingen van de restauratie en de toepassing van de theologie die de opdrachtgevers en Cuypers aan het transept en de koepel ten grondslag hebben gelegd. De full-color publicatie (formaat 18,5x24,5) beslaat ruim 85 bladzijden en 70 foto's en kost slechts 19,50 excl. porto. Voor inlichtingen en bestelling kunt u contact opnemen met initiatiefnemer permanent diaken Philip Weijers, e-mail p.s.weijers@hccnet.nl of telefoonnummer 06 538 87641. Op de foto architecte Laura Bolondi en Mgr. Hendriks. <

4

<

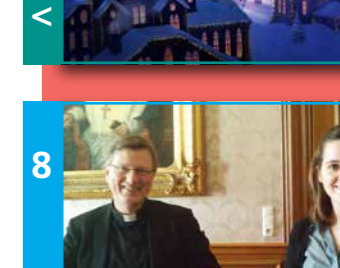
5

6

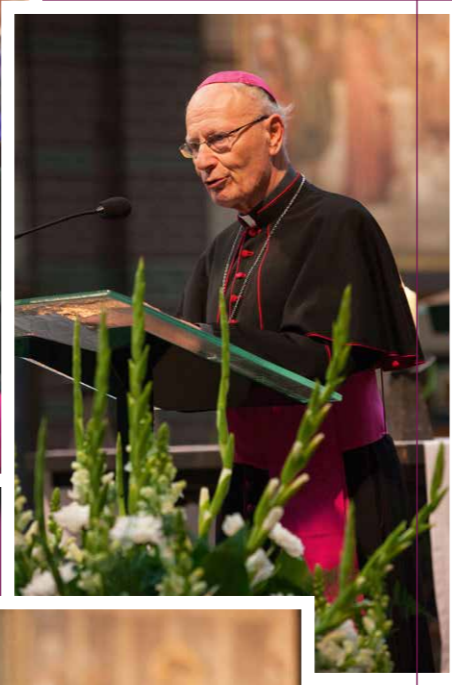

7

8

<

Afscheid vicaris generaal Mgr. De Groot

De Dam tot Damloop was in Amsterdam maar net achter de rug, toen er in de Sint Nicolaasbasiliek een ander bijzonder gebeuren plaatsvond: in de vrijwel geheel gevulde kerk en daarna tijdens een receptie in de St. Olofskapel van het Barbizonhotel nam het bisdom Haarlem-Amsterdam afscheid van Mgr. drs. M. J. de Groot, na bijna vijftig jaar in dienst van het bisdom.

Op zondagmiddag 22 september luidden de klokken van de basiliek om een Choral Evensong naar Anglicaanse traditie aan te kondigen die werd gezongen door de Cantorij van de Kathedrale basiliek van Sint Bavo te Haarlem, onder leiding van de nieuwe magistra cantus S. Nieuwenhuijsen, met aan het orgel dr. A. van Eck, titulair organist van de kathedraal. Kanselier diaken E. Fennis was “precenter”, zoals dat in een Evensong heet, en zong de liturgische gedeelten van de celebrant. Het was een prachtige, biddende uitvoering, die een soort samenvoeging lijkt van vespers en completen.

Velen waren gekomen om de scheidende vicaris-generaal te begroeten en te danken voor deze bijna vijftig jaar die hij als secretaris, officiaal, vicaris en

vicaris-generaal heeft gegeven voor het Haarlemse bisdom en voor allerlei landelijke taken, zoals tot uiting kwam in de aanwezigheid van Mgr. J. van den Hende van Rotterdam en hulpbisschop Th. Hoogenboom van Utrecht en verschillende vicarissen-generaal en vertegenwoordigers van landelijke commissies en organen, alsmede Antoine Bodar en Leo Fijen van RKK. De bisschop sprak tijdens de Evensong een woord om Mgr. de Groot namens het hele bisdom zijn dank te betuigen aan deze ‘stabiele en trouwe factor’ in dienst van Christus en de Kerk.

Van harte wensen we Mgr. de Groot nog goede en gezegende jaren toe. Hopend dat hij met plezier op dit afscheid terug kan kijken. <

DiaconAction 2014

Ieder jaar doen jongeren en tieners uit het hele land mee aan DiaconAction. Tot voor kort altijd in het derde weekend van november. Vanaf dit jaar is er meer ruimte om DiaconAction ook in een ander weekend te organiseren. De eerste groepen hebben zich al aangemeld, waarmee de teller inmiddels op 81 jongeren staat die zich komend jaar gaan inzetten voor iemand anders. De jongeren komen onder meer uit Beverwijk, regio Geestmerambacht en uit de 'Kan parochies'.

DiaconAction is samengesteld uit twee woorden: Diaconie en Actie. Diaconie is het werk dat vanuit de kerk wordt gedaan voor mensen die een (materieel) steuntje in de rug kunnen gebruiken. Geloven is niet alleen samen vieren en bidden, maar ook doen. Eén van de belangrijke dingen om het geloof in daden om te zetten is de aandacht voor andere mensen. Met DiaconAction kun je een leuke activiteit neerzetten, waarbij jongeren en tieners zich kunnen inzetten voor mensen uit de omgeving. Het bisdom ondersteunt de acties door er publiciteit aan te geven, promotiemateriaal op te sturen en niet te vergeten: met hét DiaconAction T-shirt! Daardoor is voor iedereen zichtbaar dat jongeren in actie komen!

Om met elkaar in contact te blijven, is er dit jaar een nieuwe website gelanceerd. Ook via Facebook wordt iedereen op de hoogte gehouden van wat andere parochies doen. Het is leuk om te horen wat andere jongeren voorbereiden en om reacties te lezen van activiteiten die hebben plaats gevonden.

Wil je zelf of met jouw jongerengroep, tiengroep of koor meedoen? Geef je dan op via de website en ontvang ook zo'n gaaf T-shirt. Zet jouw actie op touw en geef aan wat je gaat doen. Laat vervolgens heel Nederland weten via Facebook hoe het gegaan is en vergeet er niet een foto bij te zetten. Kom in actie! Wil je meer weten of meedoen, check Facebook (www.facebook.com/DiaconAction) of de website: >> www.diaconaction.nl

Ontsteek de lichten

15 december: Jongerenkerstdiner

Afgelopen zomer tijdens de Wereld Jongerendagen vergeleek de paus het geloof met vuur. Een vuur blijft alleen branden als je het doorgeeft. Doe je dat niet, dan gaat het vuur uiteindelijk uit. Hou het geloof dus niet voor jezelf, maar geef het door!

Een mooi beeld voor de komende kerstperiode: Ontsteek de lichten! Daarom organiseren acht jongeren uit verschillende plaatsen van ons bisdom (het jongerenplatform) op 15 december een kerstdiner. We zijn te gast in de HH. Matthias- Laurentius parochie, de St. Josephkerk, Nassaulaan 2, te Alkmaar. Jongeren uit het gehele bisdom zijn hiervoor van harte uitgenodigd! De avond begint om 17.00 uur met een korte gebedsviering met daarna een feestelijk driegangen kerstdiner! De avond eindigt om ongeveer 21.00 uur en kost € 15,- p.p. Laat het de organisatie weten als geld een belemmering is. Aanmelden kan via de website >> www.jongbisdom-haarlem.nl of door een e-mail te sturen aan >> info@jongbisdomhaarlem.nl.

agenda

- >> 2 nov.
Netwerkbijeenkomst voor jongerenwerkers, Haarlem
- >> 9 nov.
College Tiltenberg Jongerenpastoraat I, Vogelenzang
- >> 16 - 17 nov.
Nationale jongerencollecte
- >> 14 dec.
College Tiltenberg Jongerenpastoraat II, Vogelenzang
- >> 15 dec.
Kerstfeest met jongerenplatform, Alkmaar
- >> 18 jan.
Impulsdag dienst geloofsopbouw, Heiloo
- >> 15 feb.
Netwerkbijeenkomst voor jongerenwerkers, Haarlem
- >> 1 maart
College Tiltenberg Jongerenpastoraat III, Vogelenzang
- >> 22 maart
Stille Omgang, jongerenprogramma, Amsterdam
- >> 12 april
Bavo-dag, Haarlem
- >> 13 april
Palmzondag met jongerenplatform
- >> 7 juni
Diocesane vormselviering, Heiloo
- >> 14 juni
Netwerkbijeenkomst voor jongerenwerkers, Haarlem
- >> 22 juni
Sint Jansprocessie, jongerenprogramma, Laren
- >> 28-29 juni
Katholieke Jongerendag (nieuwe stijl), Nieuwkuyk
- >> 9-12 juli
Tiernerkamp, Heiloo

Meer informatie over activiteiten in het volgende seizoen:
www.jongbisdomhaarlem.nl of 023-5112635

JONGEREN
pastoraat

Bisdom van Haarlem

*Steek de lichten aan, steek elkaar aan,
laat het een lopend vuurtje zijn
schijn, schitter, straal, flikker, walm...
en laten we het uitgedoofde weer ontsteken,
het is bijna advent,
we hebben geen tijd om terug te gaan,
we moeten verder, naar Zijn toekomst toe...*

(Uit: Theo van Teijlingen, "Ik hoop dat ze gelijk hebben, die christenen", Novapres, Hoenderloo 2004, pag. 45)

Uitgelicht:

Training jongerenwerk

Op de Tiltenberg (centrum van kerkelijke opleidingen) worden er dit jaar voor het eerst drie colleges gegeven over het opzetten van jongerenwerk in de regio. Een training van drie dagdelen over het werken met tieners na het vormsel of jongeren in de leeftijd 16+. De colleges vinden plaats op zaterdag 9 november,

14 december en 1 maart. Cursusbijdrage: € 25,- incl. lunch op zaterdag 14 december (of € 10,- per dagdeel). Onderwerpen die aan de orde komen: Generatiekenmerken en de belevingswereld van tieners en jongeren anno 2013, belangrijke bouwstenen voor het opzetten van succesvol jongerenwerk, aan de slag met een zelf opgezet jaarprogramma en presentatie van materialen. Aanmelden via >> post@tiltenberg.org of 0252-345345.

Jongerencollecte 16 en 17 november

Voor het jongerenwerk in onze kerk wordt er jaarlijks een jongerencollecte gehouden. Deze collecte is bestemd voor het jongerenwerk in Nederland. Een deel van de opbrengsten gaat naar de bisdommen en een deel naar Jong Katholiek. Zij organiseren in de zomer van 2014 de katholieke Jongerendag in de nieuwe vorm van een buitenfestival. Jongeren zijn de toekomst van de kerk, hierin moeten we investeren. Daarvoor deze collecte, die daar extra aandacht voor wil vragen. Lees jij dit en denk je, 'Hier kunnen wij in onze parochie ook iets mee doen?' Neem contact op met de parochie, of vraag of je wat kunt vertellen over je eigen geloof in één van de vieringen van dit weekend. Een persoonlijk verhaal kan mensen aanspreken en aanmoedigen om te geven.

Uit de kroniek en de agenda

- Op 13 oktober heeft de Mgr. Punt de kapel van de Vrouwe van alle Volkeren ingezegend na een verbouwing. Tevens heeft de bisschop ons bisdom toegewijd aan het Onbevlekt Hart van Maria, in navolging van paus Franciscus, die op deze dag de wereld toewijdde aan het Onbevlekt Hart van Maria.

- 14 oktober vergaderde de bisschop met het bestuur van het Militair Ordinariaat.
- 15 oktober hadden de bisschoppen een ontmoeting met de Vlaamse bisschoppen in Utrecht.

- 17 oktober vergaderden de bisschoppen met de staf en de dekens van ons bisdom.
- 18 oktober had de bisschop een overleg met de nieuwe directeur van Cordaid.
- In de middag zegende emeritus-hulpbisschop Van Burgsteden de Onze Lieve Vrouw van Fatima kapel in Heierhoeve in.
- 23 oktober had de bisschop een voorbespreking in het AZ Stadion in Alkmaar in verband met een Oecumenisch Treffen rond de viering van Kerstmis.
- 26 oktober waren de bisschop en de hulpbisschop aanwezig bij de viering van het eerste lustrum van het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk op de Tiltenberg.

- Op 27 oktober werden Hans Bruijnzeels en Anita Onwezen in de Nieuw Vennepe parochiekerk gepresenteerd en bevestigd als catechetisch medewerker door Mgr. Hendriks. Hans Bruijnzeels werd bovendien door de Hulpbisschop als buitengewoon bedienaar van de heilige communie aangesteld.

- 1 november was de bisschop bij de Diesviering van het Seminarie in Gent. De hulpbisschop is hoofdcelebrant bij de viering ter gelegenheid van het symposium 50 jaar Diaconaat in Hoofddorp.
- 2 november was de bisschop hoofdcelebrant bij het Nationaal Requiem voor de Nederlandse Strijdkrachten in Best.

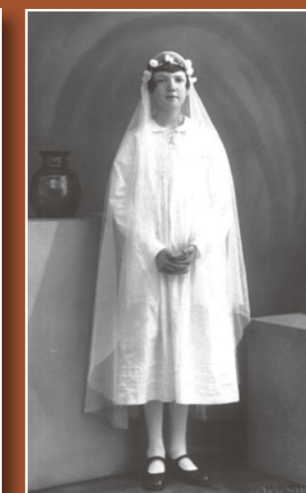
- 3 november waren de bisschoppen op de jaarlijkse Ouderdag op het Grootseminarie.

- 4 november was de bisschop op de Willibrorddag op het Grootseminarie en had hij een gesprek met de jonge priesters.

Onbekende geschiedenis (76)

Mw. Ria Breuer-van Eerden uit Haarlem vond bij het opruimen van foto's een portretfoto van een voor haar onbekende man. Op de achterzijde van de foto staat geschreven: "Pater Flaas – in China vermoord – Grebbestraat – Haarlem". Zij weet niet meer van wie zij deze foto heeft gekregen, maar wil deze wel graag aan familie of bekenden van deze Pater Flaas geven. Wie kan wat meer over hem vertellen? Een tweede vraag komt van de archivaris van de r.-k. kerken op Texel, dhr. Sjaak Schraag. Hij kreeg voor het archief van de kerk een foto van een nog onbekende postulante. Wel weten we dat de foto genomen is door de Haagse fotograaf A.M.A. Susan. Wie herkent de postulante? Stuur uw reactie naar Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: >> ftwisk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Onbekende geschiedenis (75)

De door de dhr. J.H. de Kruif uit Haarlem ingezonden foto van een voor hem onbekende kerkelijke en sportieve gebeurtenis in het oude Rai-gebouw aan de Ferdinand Bolstraat te Amsterdam heeft slechts één reactie opgeleverd. En wel van dhr. Harry Souverijn uit Amsterdam, die zich weet te herinneren dat hij als kind in de vakantie wel eens naar dit in zijn ogen toentertijd groot gebouw met enorme houten bogen mocht gaan. Daar was een kolossale zaal met overal waar je keek gymtoestellen. Onder begeleiding mocht je allerlei oefeningen doen en met name de hoge klimtouwen tot aan het plafond van de hal vond hij geweldig. Het evenement op de foto herkende hij niet. Een daarna ingezette zoektocht door de archivaris op internet leidde tot het vinden van een publicatie in het "Utrechts Nieuwsblad" van vrijdag 19 augustus 1949, waarin staat te lezen dat H.M. Koningin Juliana op die dag een grote tentoonstelling "Jeugd van Nederland" heeft geopend in het Rai-gebouw te Amsterdam. Deze tentoonstelling was opgezet om de belangstelling voor de zorg van de jeugd naar een hoger plan te brengen en was dagelijks te bezoeken tot en met 18 september 1949. In het dagblad "De Gooi- en Eemlander" van zaterdag 27 augustus 1949 vonden we nog een zeer uitgebreide beschrijving van de tentoonstelling "Jeugd van Nederland", die door de schrijver dhr. C.A.M. Dekker werd aangekondigd als "Een visuele predicatie tot het Nederlandse volk". De tentoonstelling was volgens hem dynamisch van karakter met een scala aan activiteiten als demonstraties, dans, zang en spel, leken spelen, kindercircus, concoursen en zelfs hersengymnastiek. Uit nog enkele andere aangeleverde foto's blijkt dat er in het Rai-gebouw een altaar was opgericht waar vermoedelijk dagelijks de H. Mis werd opgedragen. Ook de toenmalige bisschop van Haarlem, Mgr. Joannes Petrus Huibers, bracht een bezoek.

Hebt u zelf een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, pater of zuster en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland

- Beoordeling van offertes en prijsopgaven
- Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwachtnoordholland.nl
www.monumentenwachtnoordholland.nl

T: 075 6474588
F: 075 6474593
Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de Monumentenwacht Noord-Holland. Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkschrijvingen

T: 075 6474586 F: 075 6474593
info@bouwadviesgroot Holland.nl

Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

*Het H. Laurentiusquilt van mevrouw E. A. Feber-v.d. Hout uit Voorburg was te bewonderen op de 30ste Algemene Tentoonstelling 2013 van het Quiltersgilde in de Grote Kerk te Alkmaar. Zij schreef ons het volgende over haar prachtige kunstwerk.
Hier in Voorschoten hebben we ook een Laurentiuskerk. Onze pastoor Gerardus Laurentius Maria Paardekooper verzamelde alles wat met Laurentius te maken had. Hij vierde in 2009 zijn 50-jarig priesterfeest. Als quiltster zag ik het als een uitdaging om een quilt voor hem te maken. Op zijn 75ste verjaardag, 9 juni 2009, heb ik de deze overhandigd. Helaas is de pastoor op 29 oktober 2012 overleden. De quilt heeft nu een plaatsje gekregen in de vergaderruimte bij de kerk. Tevens weet ik nog te vertellen dat er rond 10 augustus (geboortedag van Laurentius) een sterrenregen (laurentiustranen) te zien is van het sterrenbeeld Perseus. De quilt heeft een afmeting van 45 x 55 cm. en is gemaakt van katoenen stof en versierd met goudgalon, lint en borduurzijde. Ik hoop dat ik met deze gegevens Laurentius eer heb betoond.*

Mevrouw E. Feber, Voorburg

Uw foto in Samen Kerk?

Hebt u een mooie foto die u wilt delen met de lezers van Samen Kerk?

U kunt uw bijdrage per e-mail sturen aan >> BKlaassen@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Per post kan natuurlijk ook: Samen Kerk, postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Vermeld kort bij welke gelegenheid de foto genomen is en wie erop te zien is.